



Översiktlig naturinventering av
Snurrom-området, Kalmar kommun

2005-08-01

PRONATURA

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Förord.....	3
1. Sammanfattning.....	4
2. Inledning.....	7
3. Markhistorik.....	8
4. Inventering.....	10
5. Källor.....	24

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Karta över vegetationstyper
3. Karta över friluftsliv och kulturspår
4. Karta över topografi, mark och vatten

Förord

Denna naturinventering av Snurrom-området i den norra utkanten av Kalmar tätort är gjord på uppdrag av Kommunledningskontoret, Kalmar kommun. Syftet med arbetet är att det ska utgöra underlag för en kommande detaljplanläggning av området. I området planeras bland annat att uppföras en ny friidrottsanläggning.

Inventeringen är av översiktlig karaktär och gjord med områdets olika naturtyper som indelningsgrund. Indelningen i naturtyper följer Nordiska Ministerrådets skrift ”Vegetationstyper i Norden” (1998:510). Vid sidan av områdets natur har även markernas friluftsliv och kulturlämningar kartlagts.

Fältarbetet är utfört mellan den 28:e juni och 4:e juli 2005.

Synpunkterna som framförs är författarens egna åsikter.

Kalmar 1 augusti 2005.

Lennart Nilsson, Pronatura

1. Sammanfattning.

Nedan görs en sammanfattning av denna inventering av Snurrom-området och dess främsta värden vad gäller naturvård, friluftsliv och kulturhistoria.

- Naturen i Snurrom-området är ganska typisk för byarnas utmarker i Kalmartrakten, tidigare främst präglade av ett årligt bete under hundratals år. Kartstudien visar på hur dessa marker har sett ut. Sedan betet och slåttern har upphört har främst olika typer av barr- och blandskogar tagit över den tidigare hävdade betesmarken.
- En stor del av områdets naturtyper består av en vanlig vardagsnatur. Exempel på sådana naturtyper är blandskog av ris-gräs-typ, blandlövskog av gräsrik typ, tallskog av ris-gräs-typ och björkskog av gräsrik typ. Stora delar är påverkat av ett rationellt skogsbruk. Yngre löv- och blandskogar, barrskogsplanteringar, f.d. åkrar och hyggen utgör tillsammans en stor del av områdets areal.
- Det inventerade området innehåller såvitt man vet inga växt- eller djurarter som är särskilt hotade eller sällsynta. Området är dock ganska dåligt känt och har inte varit föremål för några mer detaljerade naturinventeringar.
- Några naturtyper bedöms vara särskilt skyddsvärda och ha goda potentialer att på sikt utveckla ännu högre naturvärden. Detta gäller områdets ekskogar, äldre barrskogar och våtmarker. Ekskogarna (område 11, 13, 18, 22, 34, 50 och 51) är inte särskilt gamla men kan på sikt bli mycket värdefulla biotoper om de får utvecklas fritt mot ett mer lundartat tillstånd. De gamla barrskogarna (områden 3, 8 och 39) är kanske främst viktiga för det rörliga friluftslivet, men bidrar även till områdets biologiska mångfald. Idag finns i Snurrom-området få äldre skogsbestånd vilket ökar gammelskogarnas betydelse. Våtmarkerna (område 4 och 42) är särskilt viktiga med tanke på dels att bevara en variationsrik natur, dels den omfattande utdikning som skett i hela Kalmarbygden under tidernas gång. Dessa tre naturtyper bör därför så långt möjligt få utvecklas fritt utan störningar i form av till exempel avverkningar.
- En mindre del av planområdet utgörs av gamla åkermarker. Idag brukas enbart ett skifte. Övriga är bevuxna med en högvuxen och gräsdominerad vegetation. Flera skiften har börjar växa igen med bl.a. björk, tall och vide.
- På några ställen växer äldre träd, främst ek. Två särskilt gamla ekar återfinns vid ett av de gamla torpen (område 30). Dessa två ekar är mycket grova (omkrets ca 3 och 4,5 meter) och har säkerligen en ålder på 200-300 år. Ekarna har möjligen en gång varit vårdträd invid torpet..
- Två markerade höjdryggar finns i området. Den ena ligger i områdets nordligaste del och löper i nästan öst-västlig riktning. Den andra ligger längre söderut och har en nordostlig-sydvästlig riktning. Ryggen avslutas med en markerad kulle (område 23) planterad med tallskog och med mycket sandiga jordar. Den södra höjdryggen är troligen fortsättning på den strandvall från Ancylustid (ca 7000- 8000 f.Kr) som börjar strax söder om det nu aktuella området. Längs ryggen finns flera gamla grustäkter. Övriga delar av området är mycket flacka.

- Planområdet Snurrom innehåller ett flertal *stigar* som använts av de närboende. Särskilt stor frekvens av stigar finns i planområdets sydöstra hörn. Stigarna verkar mest användas av närboende när de rastar sina hundar.
- Flertalet skogar i området är ganska unga, vilket innebär att de inte är särskilt attraktiva som miljöer för rörligt friluftsliv. De få kvarvarande *äldre barrskogarna* (område 3, 8 och 39) som är relativt opåverkade av skogsbruk är därför viktiga ur denna aspekt. Dessa delar bedöms vara planområdets mest värdefulla miljöer för det rörliga friluftslivet. Ett bevarande av dessa skogar bedöms vara mycket viktigt för områdets friluftsliv.
- Då området till större delen är skogbevuxet och relativt flackt saknas här nästan helt platser där man har goda *utblickar* över omgivningarna. Från de båda höjdryggarna finns få bara några få ställen där man har en god utblick. Åkrarna är ofta de enda öppna platserna och med omgivande skog ger de upphov till fina rumsbildningar.
- I det inventerade området finns flera *fasta fornlämningar*. Strax utanför områdets sydvästra del har en boplatz från bronsålder-äldre järnålder (RAÄ 135) grävts ut för några år sedan. Den sammanlagda fornlämningsbilden visar på att området utnyttjats av människan allt sedan jägarstenåldern. Området utgjordes då av ett skärgårdslandskap där områdets höjdparter var öar i dåtidens Kalmarsund. Genom en successiv uppgrundning kom bördiga och attraktiva betesmarker att skapas i de låglänta delarna.
- En av områdets fasta fornlämningar är från förhistorisk tid. Det är den *hög* (RAÄ 35) som ligger i område 30 strax sydost om ett av torpen. Högen var vid inventeringen 1974 skadad. Den är nu svår att återfinna p.g.a. kraftig igenväxning och har skadats ytterligare vid grävningsarbeten i senare tid. Graven är troligen anlagd under yngre järnålder.
- Vid sidan av de fasta fornlämningarna har flera *fynd av förhistorisk art* påträffats längs höjdryggen i den södra delen av i området. Vid en arkeologisk förundersökningen av området vid Vimpeltorpet (område 56 i denna inventering) framkom sex anläggningar och ett stort antal fynd (478 st). Anläggningarna utgjordes av en härd, två stolphål, två sotfläckar och en mörkfärgning. Fynden bestod främst av slagen flinta, men även av kvarts och porfyr, och utgjordes till största delen av avslag och avfall från redskapstillverkning och enstaka skrapor och knivar. Fynden dateras till ca 7 000 f.Kr. Vid undersökningen av åkern intill (område 48) framkom bland annat fynd av slaggstycken av lågteknisk typ. I skogsmarken öster om denna åker (område 37, 41, 44, 46 och 49) fann man mikropån av flinta. Vid fortsatta undersökningar av vissa delar av den södra höjdryggen framkom slagen flinta och porfyr. Även denna datering gjordes till mesolitisk tid (jägarstenålder).
- Vid en tidigare inventering (Källström 1993) har även den *norra höjdryggen* pekats ut som intressant ur arkeologisk synvinkel inför en kommande exploatering. Höjdryggen bedöms främst vara ett gynnsamt läge för att kunna spåra mesolitiska boplatser.
- I området finns lämningar efter minst tre *torp* som alla har legat på Kläckebergas ägor. Mest intakt är det s.k. Kruslockstorpet. Torpet var ett båtmanstorp och innehavaren hade namnet Kruslock, vilket gick i ”arv” mellan båtsmännen. Torpet har troligen anor tillbaka sedan tidigt 1700-tal. Invid torpet finns idag en rad olika typer av kulturspår. Exempel på sådana är husgrunder, källare, stenmurar, odlingsrösen samt forna åkerytor. Första

båtsmannen på torpet var troligen Per Persson Kruslock (född 1696). Han blev dock så småningom avskedad. Efter honom följde tre söner - Jonas, Jakob och Nils. Nils Kruslock föddes 1766 och var troligen den sista båtsmannen på torpet med det efternamnet.

Det andra torpet är också ett båtmansstorp. Det låg strax intill nuvarande Norra vägen.

Redan 1694 omtalas området som Båtmansstapen. I början av 1800-talet fanns här två hus och två små åkerlyckor. I området finns idag spår av en gammal hålväg. Invid vägen finns flera andra lämningar efter torpet. Dessa består av odlingsrösen, stenmursrester och gamla träd. Träden (ekar) har troligen varit vårdträd vid torpet.

Ett tredje torp har legat längs Värsnäs vägen. Torpet hette Möckelkärr/Myckelkärr.

Namnet betyder det stora kärret. Torpet låg strax norr om vägen ut mot Värsnäs och man kan fortfarande se rester av två husgrunder. Åkrarna söder om vägen har ursprungligen tillhört torpet. Torpet övergavs så sent som på 1940-talet.

- I området finns flera stenmurar, främst i södra och sydvästra delen. Alla är av typen dubbelmurar. Särskilt skyddsvärda murar återfinns invid de gamla åkrarna i söder (område 35, 44, 45, 48, 52, 56 och 57). Hägnaderna runt de mindre hagarna på Kläckebergas och Krafslösas utmarker bestod troligen av trädgårdsgårdar och har nu förfallit, brutits ner och försvunnit. Enstaka spår av äldre trädgårdsgårdar har observerats..
- På flera ställen i planområdet återfinns odlingsrösen. Ett av dessa bedöms vara särskilt värdefullt. I område 26 ligger fem större rösen av äldre karaktär. Odlingsröset härrör från en gammal åker belagd på en karta från 1831. Invid rösen bör man under mer lämpliga förhållanden även kunna se spåren av den gamla åkermarken.
- Flera av åkrarna är relativt gamla. Den mest intakta återfinns i område 44 och 45. Åkern är belagd sedan början av 1800-talet och har ett ursprung som svedja (bråne). Åkern omges av fina dubbelmurar.
- Längs den västra sidan av det inventerade området går den gamla riksvägen ("Stockholmsvägen") norrut från Kalmar stad. Vägen har en lång tradition och fick under 1500-talet status av riksväg. Den kan på kartor spåras åtminstone tillbaka till år 1691.

2. Inledning

Området vid Snurrom är ett kustnära naturområde i den norra utkanten av Kalmar tätort. Området består av en blandning av skog och åkermarker. Endast ett av åkerskiftena brukas fortfarande som åker, medan övriga delar ligger obrukade. Skogarna utgörs av såväl barrskog, lövskog och olika blandskogar

Det område som inventerats begränsas i norr av Värnsnäsvägen och Strängenäsvägen i söder. I öster gränsar området till golfbanan och i väster är Norra vägen yttergränsen. Områdets avgränsning framgår av översiktskartan, bilaga 1.

Områdets västra del har redan börjat bebyggas, det s.k. Vimpeltorpet. Genom området löper två mindre vägar i väst-östlig riktning. Den norra är asfalterad och leder ut till Värnsnäs. Den södra är en grusväg som mynnar ut vid golfbanan. Den norra vägen är delvis mycket gammal och återfinns på en karta från år 1694. Den hade då delvis en annan sträckning. De södra vägen är anlagd under modern tid.

Planområdet är ett svagt kuperat moränområde som innehåller en blandning av skogs- och åkermarker. Området innehåller två markerade höjdryggar. Högsta partiet är beläget vid Vimpeltorpet i den sydvästra delen.

Dominerande jordart i inventeringsområdet är en sandig-moig morän. I den östra halvan har moränen ett svallat ytskikt. I mindre delar av de lägre liggande partierna förekommer mindre områden med postglacial finmo och glacial finlera. I lägre partier har det tidigare funnits några mindre våtmarker som nu är utdikade. I norr har legat ett större kärr, Möckelkärr. Det har dikats ut och har tidigare använts som åkermark.

3. Markhistorik

Snurrom-området är beläget i den norra utkanten av Kalmar stad. Markerna har under historisk tid tillhört två byar, Krafslösa (södra delen) och Kläckeberga (norra delen), båda i Kläckeberga socken. Byarna ligger strax utanför den gamla gränsen för Kalmar stad. Planområdet Snurrom har som vi ska se en lång historia, huvudsakligen som betade hagmarker och utmarker till de två byarna. Nedan följer en kort genomgång av områdets markhistoriska utveckling.

Marker tillhöriga Kläckeberga by

Norra delen av det nu aktuella området har tillhört Kläckeberga by. Följande har kunnat utläsas angående områdets markhistoria med hjälp av olika typer av historiska kartor.

Första kartan är en kartläggning av Kläckebergas ägor från år 1694. Det nu aktuella området består av två delar. Dels den ohägnade utmarken, dels ett flertal mindre betesmarker längs gränsen mot Krafslösa. Utmarken beskrivs på följande sätt på kartan: Hela denna utmark består mest av höglänt mark med små björkar och furbuskar men temmerligen mager betesmark. Enligt kartan finns det en gles trädvegetation på utmarken. De inhägnade betesmarkerna längs bygränsen är fyra till antalet. Den västra benämns Båtmanstjappan och är troligen avsatt för byns båtsman. Tjappan används främst som betesmark, men en fuktigare del i söder nyttjas som äng där man bärgar stagg. I tjappans norra del ligger en liten åkerlycka. Hela hagen verkar enligt kartan att vara helt trädlös. Nästa hage utmed gränsen beskrivs så här på kartan: Hage av magert mulbete med gran och litet björkskog. På kartan har området en gles trädvegetation. Den tredje hagen är ganska liten och beskrivs som en ”betesbage med små björkbuskar”. Gles trädvegetation finns enligt kartan. Fjärde och sista hägnaden längs gränsen mot Krafslösa är Mycklekärr. Huvuddelen används som betesmark, men ett stråk längs norra delen används som slåtteräng. I kärret växer ”små alskog” och är ”mycket sankt”.

År 1808 genomförs storskiftet i Kläckeberga. Bilden från förra kartan är i stort densamma, men vid sidan av utmarken och hagarna har nu tillkommit flera torp. Utmarken redovisas under rubriken Skog, men dess utseende har troligen inte förändrats särskilt mycket sedan år 1694. I beskrivningen till kartan ges inga upplysningar hur ”skogen” ser ut. Man skiljer bara på den sämsta och bästa delen av utmarken. De tre västligaste inhägnaderna längs gränsen mot Krafslösa benämns kort och gott ”betesbage”. Den fjärde är Möcklakärr och återfinns under rubriken Nyare ängsodlingar, d.v.s. kärret verkar nu främst utnyttjas som slåtteräng. Mindre delar av kärret brukas av torpen. Sedan förra kartan har det tillkommit flera torp. Det västligaste är ett båtmanstorp och ligger i norra delen av den västra hagen. På kartan från år 1694 fanns här ingen bebyggelse, men nu kan man se åtminstone två hus här. Till torpet hör två lyckor på sammanlagt 14 kappland. Även i nästa hage har det tillkommit ett torp. Det benämns Krusloketorp och har en åkerlycka på 24 kappland samt någon liten betesmark. Invid det stora kärret Möcklakärr har det också tillkommit ett torp. Torpet kallas Möcklakärr och har åkermark på drygt 2 tunnland samt en liten hage, också den på 2 tunnland.

Marker tillhöriga Krafslösa by

Den södra delen av Snurrom-området har legat på Krafslösas bys utmarker. Över byns utmarker finns det bara en karta som redovisar områdets äldre användning och utseende.

Kartan över Krafslösas utmarker är gjord år 1831 i samband med laga skiftet. Byns utmark bestod då av dels den öppna ohägnade utmarken, dels ett flertal mindre inhägnader. Den ohägnade utmarken återfanns i den sydöstra delen av det inventerade området. Utmarken beskrivs bland annat som ”skogsmark”, ”stenig ljungmark”, ”svag ljungmark” och ”betesmark”. Utmarkens övriga delar består av ett antal mindre inhägnader, varav vissa brukas som betesmark andra som slätteräng. Ett av ängsgårderna är särskilt intressant. Det ligger längs gränsen mot Kläckeberga och har troligen en lång kontinuitet. I skiftet ligger en liten åker som innehåller en del stenrösen. Andra delar av ängsområdet är ekbevuxet. Flertalet andra ängsgården ligger i den västra delen av utmarken. De betade områdena dominerar och en av dessa kallas Rotebruns hage. Beskrivningen av hagarna är ofta mycket kortfattad, så deras utseende vid denna tid är svår att bedöma. Någon anges som ”svag ljungmark”. Några av hagarna har troligen ett ursprung som svedja. Det gäller främst den som kallas ”Anders Perssons betesbråne”. I anslutning till Vimpeltorpet finns bebyggelse och ett flertal åkrar. Åkarna har namn som Anders Olssons lycka och Skräddar Svenssons uppodling.

4. Inventering

4.1 Beskrivning av områdena (se bilaga 2)

1. Öppen gräsmark

F.d. åkermark som har slutat att brukas och som nu består av öppna gräsmarker. I botten finns en tät förnafilt av gammalt gräs. Idag växer här en högvuxen gräsdominerad vegetation med arter som rödsvingel, timotej, hundäxing. Hobbar med knylhavre finns här och var.

Åkern har ganska lång historia tillhörande torpet Möckelkärr (Mycklakärr). Torpet låg strax norr om Värnsnäs vägen och en del spår av husen finns fortfarande kvar. Torpet finns belagt på en karta från år 1808. Det övergavs så sent som på 1940-talet.

Längst i öster löper en kortare sträcka av en dubbelmur.

2. Åker

Planområdets enda åkermark som i år är besådd med havre. I gränsen mot område 1 växer en tät lövridå av asp, björk, ek och slånbuskar. Längs ridån löper ett grunt åkerdike och inne i ridån ligger en hel del röjningssten. Större delen av åkern utgörs enligt jordartskartan av organogena jordar (torv).

Område 1 och 2 hörde ursprungligen till torpet Möckelkärr/Myckelkärr. Namnet betyder det stora kärret. Torpet låg strax norr om vägen ut mot Värnsnäs och fortfarande kan man se rester av två husgrunder.

3. Tallskog av ris-gräs-typ

Tallskog, ca 70-80 år gammal, på en långsträckt höjdrygg. Marken är torr. Skogen är lättframkomlig och har en bra genomsikt. Buskskiktet är glest utbildat och består främst av ungt löv av ek, björk och rönn. Markfloran domineras av växter som blåbär, örnbräken och kruståtel. Till övriga arter hör ljung, lingon, ängskovall, skogsstjärna och ekorrbar.

I den sydöstra delen ligger resterna av ett torp, Kruslockstorpet eller Kruset. Torpet låg under Kläckeberga gård och var troligen ett båtsmanstorp. Torpet är belagt från 1808 och hade då en åkerlycka på 24 kappland samt en liten betesmark. Vid inventeringen kunde bland annat källare, stenmurar, odlingsrösen och en åkeryta med utbildat åkerhak observeras. Även resterna av själva torpet finns fortfarande kvar enligt fornlämningsinventeringen. Torpet övergavs troligen redan på 1860-talet. Det har skyltats upp av hembygdsföreningen.

Tallskogen är lättframkomlig och attraktiv som miljö för rörligt friluftsliv. Bra blåbärsställe!!



Fig. 1. Stenmur vid Kruslockstorpet

4. Sumpkärr

Mindre kärr med en öppen vattenspiegel centralt, beläget strax invid Värnsnäs vägen. I det öppna vattnet växer rikligt med nate. Längs kantzonen övergår vegetationen i en mer högvuxen vegetation med blåsstarr och kråklöver. I övergången mot fastmarken finns en tät lövridå av sälgbuskage, björk, al m.m. I denna zon växer på marken täta vitmossmattor tillsammans med veketåg, odon och skvattram.

5. Blandskog av ris-gräs-typ

Mindre område på ett av de högre partierna av höjdryggen. Området är beväxt med en blandskog bestående av främst gran och björk, men även enstaka tall och oxel. Skogen är ganska luckig och har ett tätt buskskikt av lövuppslag, unga granar och enbuskar. Fältskiktet utgörs av arter som örnbräken, blåbär, kruståtel, ekorrbär och skogsstjärna.

Av vegetationen att döma har detta område varit öppet betydligt senare än den omgivande tallskogen. Det kan betyda att området varit utnyttjat som betes- eller åkermark till Kruslockstorpet. Se område 3 ovan.

6. Fuktäng av tuvtåtel-veketåg-typ

Invid den norra åkerns västra kant ligger ett fuktigare och nästan helt öppet område av fuktig karaktär. Fuktängen är bevuxen med enstaka sälgbuskage, gran och björk. Den fuktiga remsan har en fuktighetskrävande och gräsdominerad flora med grenrör, veketåg och kruståtel.

7. Blandlövskog av gräsrik typ

Smal lövskogsridå mellan åkrarna vid Möckelkärr och skogbevuxna delar i väster. Skogsremsan består av en blandning av olika lövträd, främst ek i söder och björk i norr. Även al, asp, och rönn ingår. Den norra delen är tydligt fuktig och har en högvuxen och gräsrik

flora med arter som grenrör, hundäxing, kvickrot, tuvåtäl och veketåg. De södra delen är betydligt torrare.

I den södra delen återfinns en kortare sträcka med stenmur i gränsen ut mot åkern. Muren är troligen ganska gammal och kan härröra från en av de hagar som finns med på storskifteskartan. I den norra delen ligger två större rösen, troligen av ganska ungt datum.

8. Blandbarrskog av ris-gräs-typ

Äldre barrblandskog av tall och gran, ca 100 år gammal. Skogen är av lite luckig karaktär och har ett visst lövinslag av björk. Buskskiktet är glest och består av unga granar och lövuppslag av rönn, ek m.m. Markfloran domineras av täta mattor av blåbärsris. Även örnbräken, krustätel och ängskovall är vanligt förekommande.

Genom området löper flera stigar. De visar på att området är attraktivt för rörligt friluftsliv. Bra blåbärsställe!!. Södra gränsen utgörs av en brant sluttning där man har utblick över de intilliggande områdena.

En av områdets få äldre skogar. Av stort värde för områdets friluftsliv.

9. Hygge

Relativt nyupptaget hygge planterat med gran. Även den del tallplantor förekommer. Typisk hyggesflora med dominans krustätel och täta hallonsnår. I området finns en hel del lövuppslag av björk, rönn och ek.



Fig. 2. Typisk hyggesflora med blommande krustätel.

10. Björkskog av ris-gräs-typ

Tät ungskog av björk på tidigare slutavverkat område. Skogen är bara runt 10-15 år gammal. Visst inslag även av rönn och ek. Enstaka ekar och torrgranar har sparats vid avverkningen. I botten finns uppkommande granplantor.

11. Ekskog av gräsrik typ

Olikåldrig ekskog, ca 60-100 år gammal, på relativt fuktig mark. Skogen är delvis av lundartad karaktär med bland annat inslag av hassel. Förutom eken växer här även en del al, björk m.m. Buskskiktet är rätt glest och består av hassel, unga granar och yngre al. Täta hallonsnår är vanligt vilket gör vissa delar helt ogenomträngliga. Fältskiktet är gräsrikt med tuvtåtel som vanligaste art. Andra växter är kruståtel, vitsippa, och knylhavre. I områdets västra del växer en äldre grov ek. Skogen är belägen i ett av inventeringsområdets lägre partier och genom skogen löper ett dike i öst-västlig riktning.

12. Öppen gräsmark

F.d. åker som numera inte brukas. Åkern utgör en tydlig rumsbildning och mot omgivande skog finns täta lövskogsbryn. Vegetationen består av både högvuxna partier och även lite lägre vegetation. Den högvuxna gräsvegetationen består främst av knylhavre med inslag av andra växter som åkertistel och åkerfräken. Den lägre vegetationen domineras av gräs som luddtåtel, timotej och kvickrot. Inblandning av växter som åkertistel och snärjmåra är vanlig.

13. Ekskog av gräsrik typ

Ekskog på en liten åkerholme. Ekarna är relativt unga, ca 40-50 år. I skogen finns även en del inblandning av asp. Mot den omgivande åkern finns täta bryn med sälg, rönn, björk och asp. I skogen finns ett tätt uppslag av asp, annars saknas ett egentligt busksikt. Markfloran domineras av gräs som lundgröe, kruståtel och knylhavre. Örter som vitsippa och ängskovall är valigt förekommande.

I skogen ligger flera sentida odlingsrösen. Möjligen kan man se spår av äldre bebyggelse i form av en husgrund.

14. Öppen gräsmark

Öppna gräsmarker invid rondellen. Området har en högvuxen gräsmarksflora bestående av växter som knylhavre, hundäxing, hundkex, åkervädd, ängshaverrot och renfana. Enstaka yngre träd av främst ek och björk förekommer. Västra delen är betydligt fuktigare än övriga delar. Här växer bland annat tuvtåtel, vecketåg och åkertistel.

Längs östra kanten finns rester av en stenmur.

15. Granskog av fältskiktsslös typ

Planterad granskog, ca 30-50 år gammal. Den norra delen är något yngre och tätare. Markfloran är mycket svagt utvecklad och består av enstaka förekomster av kruståtel, ängskovall, blåbär och skogsfibbla. Den södra delen är också tät och skuggig. Kruståtel och mossor förekommer mycket glest.

Enligt fornlämningsregistret ska det finnas ett större odlingsröse i området. Det kunde inte återfinnas vid fältinventeringen.

16. Tallskog av fältskiktsslös typ

Planterad och nyligen röjd tallskog, ca 25-30 år. Gles markflora med kruståtel och mossor.

17. Björkskog av gräsrik typ

Frodig björkskog av lite fuktig typ. Skogen är ca 25-30 år gammal. Viss inblandning finns av ek, gran och rönn. Längst i öster övergår skogen i en nästan ren ekskog. Buskskiktet är ofta ganska glest och består främst av lövuppslag och enstaka hassel. Markfloran är gräsrik med flera arter av gräs. Hallonsnår och örnbräken är vanligt förekommande. I lite torrare delar kommer örter som buskstjärnblomma, ekorrbar och vitsippa in.

Genom skogen löper ett dike i öst-västlig riktning.

18. Ekskog av gräsrik typ

Yngre luckig ekskog. Träden är ca 40-50 år gamla. Inslag finns även av gran och björk. Området har ställvis en hyggesliknande vegetation med bland annat högvuxna hallonsnår. I luckorna finns rikligt med lövuppslag. Markfloran är av gräsrik typ med arter som kruståtel, tuvåtäl och knylhavre. Ställvis finns täta bestånd av örnbräken. Längs västra sidan löper ett öppet dike.

19. Öppen gräsmark

Öppna och starkt kulturpåverkade gräsmarker invid reningsdammarna. Mycket högvuxen vegetation med arter som knylhavre, brännässla och åkertistel. I den östra delen har en hel del björk vuxit upp. Delar av denna del är numera att betrakta som skog.

20. Reningsdammar

Två anlagda reningsdammar för att minska på utläckaget av näringsämnen till kusten. Den västra dammen domineras av en helt yttäckande matta av nate. Längs kantzonen av dammen växer en smal bård av kavedun, vecketåg, gul svärdsilja och bladvass. I den västra dammen häckar flera par av sothöns och gräsänder.

21. Björkskog av gräsrik typ

Fuktig björkskog av gräsrik typ. Skogen är relativt ung, ca 30 år. Viss underväxt av gran förekommer. Vanliga gräs i skogen är grenrör, tuvåtäl, lundgröe och luddtåtel. I skogen finns även en del täta hallonsnår.

22. Ekskog av gräsrik typ

Mindre område med gles ekskog av rätt fuktig typ. Ekarna är runt 70-80 år gamla. Även enstaka äldre förekommer. En del al och gran växer i skogen. Buskskiktet utgörs främst av hasselbuskar och unga granar. Skogen har en gräsrik markflora med arter som tuvåtäl, grenrör, nässlor, vitsippa, örnbräken och topplösa.

23. Tallskog av ris-gräs-typ

Planterad tallskog på ett mycket markerad höjdparti. Skogen är ca 40-50 år gammal. Marken är ganska rik på mindre stenblock och jordarten är mycket sandig. I tallskogen finns smått lövuppslag av ek, rönn och björk. Fältskiktet domineras av kruståtel och blåbär. Andra vanliga växter är örnbräken, ekorrbär och skogsstjärna. Genom tallskogen löper en stig som ansluter till övriga stigar i inventeringsområdets sydöstra del.

24. Blandskog av ris-gräs-typ

Ung blandskog (20-30 år) av främst björk, gran och tall. Även en del ung ek förekommer. Troligen till större delen spontant uppkommen på kalavverkat område. Vid avverkningen har ett flertal äldre tallar sparats. Skogen har ett tätt buskskikt av björk och yngre granar. Fältskiktet innehåller växter som kruståtel, örnbräken, blåbär, lingon, skogsstjärna, ängskovall och ekorrbär. På mindre ytor växer täta mattor av liljekonvalj. Skogen delas i två hälften av grusvägen ned mot golfbanan.

25. Granskog av gräsrik typ

Planterad granskog, ca 10-15 år gammal. Visst lövinslag av björk och rönn. Högvuxet fältskikt av hyggeskaraktär med kruståtel, örnbräken, hallon och rikligt med lövuppslag.

26. Blandlövskog av gräsrik typ

Blandlövskog av främst asp och ek. Gles och luckig skog . Enstaka äldre tallar. Ställvis tätt med aspuppslag. Markfloran är högvuxen och gräsdominerad. Vanliga gräs är knylhavre, hundäxing, lundgröe och luddtåtel. Ställvis rikligt med hallonsnår.

Invid vägen ligger fem stycken gamla odlingsrösen. Rösena har en 4-5 meters diameter och är troligen spår av en äldre uppodling. Området ingick i ett av de små ängsgårderna på laga skifteskartan från 1831. I skiftet låg då en liten åker som innehöll en del stenrösen. Andra delar av området var ekbevuxet. De bevarade rösena härstammar troligen från denna gamla åker.

27. Övrig mark

Fotbollsplan.

28. Blandlövskog av ris-gräs-typ

Mindre blandlövskog väster om fotbollsplanen. Björken dominerar men här finns även inslag av ek, tall och gran. Skogen är endast ca 25-30 år gammal. Buskskiktet utgörs främst av lågt lövuppslag. På marken växer arter som blåbär, kruståtel, skogsstjärna, lingon, ekorrbär, örnbräken och vårfryle.

29. Tallskog av ris-gräs-typ

Planterad tallskog, ca 20 år. Svagt utbildat fältskikt med bland annat kruståtel och ljung.

30. Blandlövskog av gräsrik typ

Relativt ung lövskog av främst ek och björk. De äldre ekarna är ca 80-90 år gamla. I skogen finns rikligt av lövuppslag rönn, ek, asp m.m. Centralt ligger ett öppet parti som drabbats hårt av stormen. Fältskiktet är högvuxet och gräsrikt. Knylhavre, hundäxing och tuvtåtel är vanliga gräs. Exempel på vanliga örter är buskstjärnblomma och nejlikrot. Täta hallonsnår finns i hela skogen.

I området finns flera kulturspår efter ett gammalt båtmanstorp. Genom skogen löper en gammal hålväg. Invid vägen finns flera lämningar efter torpet. Dessa består av odlingsrösen, stenmursrester och gamla träd. De gamla träden består av två mycket gamla ekar, varav den grövsta har en diameter på drygt 4 meter. Ekarna har troligen varit vårdträd till det nu försvunna torpet. Torpet kan beläggas redan år 1694 och området benämns då Båtmanstäppan. År 1808 fanns här två hus och två separata lyckor. Lyckorna låg troligen på var sin sida av den ännu synliga hålvägen. I den södra delen av skogen ligger en fast fornlämning. Det är en hög som ursprungligen hade 13 m diameter och en höjd på 1,3 meter. Den verkar ha skadats i flera olika etapper och liknar idag mest en vanlig jordhög.



Fig. 3. Gammal ek vid båtmanstorpet

31. Öppen gräsmark

Öppen gräsmark med gles trädvegetation av bland annat björk, asp, ek och tall. I norra delen ligger en liten ungskog av tall. Floran är högvuxen och gräsdominerad. Hundäxing tillhör de vanligaste gräsen. Örtinslaget är ofta mycket lågt. Renfana är en av de vanligaste örterna.

32. Öppen gräsmark

F.d. åkermark som numera inte har brukats på många år. Vegetationen är högvuxen och gräsdominerad. Knylhavre, timotej och hundäxing är den vanligaste gräsen. Enstaka tallar växer i norra delen, men i övrigt saknas träd och buskar.

33. Björkskog av ris-gräs-typ

Ung björkskog, ca 35-40 år. Skogen är skött och gallrad. Viss inblandning av ek och tall. Ljus och lättframkomlig skog utan buskskikt. Fältskikt med kruståtel, blåbär och örnbräken som vanligaste arter. Vanliga örter och gräs är ängskovall, skogskovall, buskstjärnblomma, tuvåtel och knylhavre.

34. Ekskog av gräsrik typ

Nyligen gallrad ekskog, ca 60-70 år. Enstaka torrträd. Buskskikt med bland annat lövuppslag och hassel. Högvuxen och frodigt fältskikt med älgört, tuvåtel, buskstjärnblomma, knylhavre och hundäxing. Ställvis av hyggeskaraktär med hallon och nässlor.

35. Öppen gräsmark

F.d. åker med högvuxen gräsflora. Knylhavre är vanligaste gräset. I lite fuktigare delar är gräsvegetationen lite lägre och då med kvickrot som dominerande art.

Mycket fin dubbelmur i söder med svagt lutande sidor. Längs muren växer två äldre ekar.

36. Hygge

Nyligen upptaget hygge. Granplanterat. Vegetationen utgörs främst av arter som kruståtel, hallon, örnbräken och blåbär. Ett flertal högstubbar har lämnats vid avverkningen.

37. Tallskog av ris-gräs-typ

Något äldre tallskog längs en markerad höjdrygg. Längs ryggens högsta partier är marken ganska rik på mindre stenblock. Skogen är 60-70 år gammal och verkar vara gallrad ganska nyligen. Visst lövuppslag förekommer. Fältskiktet domineras av kruståtel, blåbär och örnbräken.

Två fyndplatser för bland annat slagen flinta och porfyr. Fynden härstammar troligen från en bosättning från jägarstenåldern.

38. Blandskog av ris-gräs-typ

Yngre blandskog (ca 30-40 år) av bland annat björk, gran och tall på frisk-fuktig mark. I skogen växer täta och högvuxna bestånd av örnbräken. Övriga vanliga arter är kruståtel, ängskovall, blåbär, ekorrbär och skogsstjärna.

Genom området löper flera stigar som ansluter till golfbanan i öster och höjdryggen med tallskog i väster.

39. Blandskog av ris-typ

Äldre blandskog med gran, asp och tall i en mindre terrängsvacka. Träden är höga och rakstammiga. Innehåller en del torrträd och aspar med bohål. Skogen är skuggig och har ett svagt utvecklat fältskikt av blåbärsris och mossmattor. I skogen finns en liten vattenhåla, troligen grävd för att skapa en liten öppen vattenyta. Området avviker starkt från omgivande skogar på grund av sin orörda karaktär.

Genom området löper två stigar.

40. Granskog av fältskiktsslös typ

Planterad och skuggig granskog nästan helt utan fältskikt. På marken växer mattor av vägmossa och enstaka förekomster av kruståtel, örnbräken och blåbär. Skogen är runt 25-30 år gammal.

Genom skogen löper flera stigar som mynnar ut på Strängenäsvägen i söder.

41. Blandskog av ris-gräs-typ

Cirka 60-70 år gammal blandskog av björk, tall och gran. Ställvis är marken rätt blockrik. Innehåller även en del asp och ek. Relativt glest buskskikt av gran och rönn. Markfloran är av ris-gräs-typ med växter som kruståtel, blåbär och örnbräken. Andra växter är ängskovall och lingon.

Genom skogen löper två stigar. Området har enligt gamla kartor varit uppodlat på 1800-talet. Upphörde troligen efter skiftet av utmarken.

42. Björkskog av sumptyp

Mindre björkskog av blötare typ på torvmark. Björkarna är relativt unga (20-30 år) och växer nästan enbart uppe på tuvorna. Centralt ligger en liten öppen vattenyta. På tuvorna växer arter

som blåbär, mossmattor och små granplantor. Lite fuktigare mellan tuvorna finns fläckar av vitmossa. Andra fuktälskande växter är tuvull, topplösa och veketåg.



Fig. 4. Björksumpskog

43. Blandbarrskog av fältskiktslös typ

Yngre blandbarrskog av tall och gran, troligen planterad. Skogen är tät och skuggig med enstaka lövinslag av björk och ek. I söder finns en liten fuktsvacka. Skogen saknar nästan helt fältskikt. Enstaka fläckar med krustätel, blåbär och mossa..

Längs östra kanten löper en stig.

44. Öppen gräsmark

Gammal åker som nu hyser en högvuxen flora med bland annat knylhavre och hundkex.

Över f.d. åkern löper två stigar.

Åkern är en de äldre på Krafslösas utmark. Kan spåras tillbaka till år 1831. Dubbelmur runt om som är i rätt bra skick. Åkern har troligen ett ursprung som svedja. Den kallas "Anders Perssons betesbråne" på laga skifteskartan från 1831.

45. Blandskog av gräsrik typ

Längs kanterna på f.d. åkern växer idag en blandskog bestående av björk, gran och asp. I nordöstra delen återfinns ett rent aspbestånd. Markfloran är gräsrik och består av arter som krustätel, ängskovall, örnbräken, lingon och blåbär.

46. Tallskog av ris-gräs-typ

Ensartad och nyligen gallrad tallskog, ca 40-50 år. Skogen är troligen planterad och saknar helt buskskikt. Fältskiktet är av ris-gräs-typ med kruståtel och blåbär som viktigaste arter. Även ängskovall och skogsstjärna är vanligt förekommande. Det finns spår av gamla grustäcker i södra delen.

Genom skogen löper stigar som ansluter till bebyggelsen i väster.

47. Blandskog av gräsrik typ

Liten blandskog av både löv och barr. Asp, gran, tall och björk är vanligast. Skogen är ganska ljusöppen och luckig. Ställvis finns rikligt med lövuppslag av asp och annat löv. Markfloran är gräsrik med kruståtel och örnbråken som dominerande arter. Andra förekommande växter är knylhavre, vårbrodd, ängskovall, häckvicker, skogsstjärna och ekorrbär.

48. Öppen gräsmark

F.d. åker med högvuxen gräsflora och förnafilt. Runt om åkern finns en tät bård av löv, främst asp. Vegetationen utgörs av växter som rödsvingel, kvickrot och åkertistel. Södra delen av åkern är lite högläntare och här växer hobbar med knylhavre.

Runt åkern löper en fin dubbelmur. Åkern har varit i bruk sedan början av 1800-talet. Vid arkeologiska undersökningar framkom bland annat fynd av slaggstycken av lågteknisk typ

49. Blandskog av ris-gräs-typ

Blandskog av främst gran och asp, ca 60-70 år gammal. Även en del tall, björk och ek förekommer. Tätt buskskikt av unga granar och lövuppslag. Närmast bebyggelsen i väster har en lucka uppkommit efter stormen. Ordinär flora med blåbär, örnbråken, ängskovall och kruståtel. I väster en liten fuktsvacka med krypven, topplösa och sumpmåra.

Här finns två stigar som ansluter dels till vägen i norr, dels till bebyggelsen i väster.

En fyndplats av slagen flinta och porfyr i västra delen.

50. Ekskog av gräsrik typ

Fuktig och nyligen gallrad ekskog, ca 70-80 år gammal. Även enstaka asp, björk och tall. Högvuxet och gräsdominerat fältskikt.

51. Ekskog av örtrik typ

Lundartad ekskog med enstaka björk och fågelbär. Skogen är ca 60-70 år gammal. Tätt buskskikt med rikligt av hassel, men även slån, ekuppslag och asp. Relativt rikligt örtinslag av harsyra, ängskovall och buskstjärnblomma. Gräsinslaget utgörs främst av hundäxing och knylhavre.

52. Blandlövskog av gräsrik typ

Blandlövskog med ek, asp och björk. Utgörs av gamla åkerholmar som vuxit igen till skog. Östra delen domineras av asp. Markfloran är gräsrik och utgörs av växter som lundgröe, hundäxing, grässtjärnblomma, ängskovall, bergslok och nejlikrot. Västra delen har större inslag av ek. Lundgröe dominerar i denna del.

Längs södra sidan löper en fin dubbelmur. Invid muren växer två äldre ekar. I skogen ligger flera rösen och möjligen även resterna av en husgrund. Rösena är av relativt sent datum.



Fig.5. Dubbelmur

53. Blandlövskog av gräsrik typ

Gles och luckig blandskog av asp och björk. Täta skogspartier omväxlar med mer öppna gräsbevuxna delar. Den gräsdominerade floran innehåller växter som ängsgröe, hundäxing, ängskovall, johannesört och knylhavre.

I södra delen ligger vad som troligen är en husgrund. Kan möjligen vara resterna av ett torp eller en ekonomibyggnad. Området verkar ha varit uppodlat under tidernas gång, då marken är mycket jämn och stenfri.

54. Öppen gräsmark

F.d. åkermark. Viss igenväxning med lövsly och tallplantor längs kanterna. Invid det grunda diket växer en tät aspriddå. Vegetationen består av en högvuxen och gräsdominerad flora med växter som knylhavre, kvickrot och gulsporre. Längs diket växer bladvass.

55. Blandlövskog av gräsrik typ

Igenväxande lövskogsmarker längs ett djupt dike. Lövskogen är luckig och består främst av ek och björk. Vissa delar är fortfarande relativt öppna. Markvegetationen är högvuxen och består av arter som hundkex, knylhavre och nässlor.

Längs södra sidan finns en kort stenmur.

56. Björkskog av gräsrik typ.

Tät ungskog av björk med ca 15-20 år gamla träd. Högvuxet och gräsrikt fältskikt med timotej, kvickrot och knylhavre.

I området har en arkeologisk förundersökning genomförts och har nu status av fast fornlämning. Vid undersökningen fann man bland annat sex anläggningar och ett stort antal fynd (478 st). Anläggningarna utgjordes av en härd, två stolphål, två sotfläckar och en mörkfärgning. Fynden bestod främst av slagen flinta, men även av kvarts och porfyr, och utgjordes till största delen av avslag och avfall från redskapstillverkning och enstaka skrapor och knivar. Fynden dateras till ca 7 000 f.Kr.

57. Gräsmark av rödven-typ

Öppen gräsmark av relativt artrikt slag. Området ligger dock sedan lång tid ohävdad. Längs de omgivande stenmurarna växer täta lövsånar av hassel, ek, björk m.m. Gräsmarksfloran är relativt örtrik och innehåller flera växter som visar på långvarig hävd. Till dessa hör vårbrodd, prästkrage, stor blåklocka och rödklöver. Bland övriga arter märks bland annat rödsvingel, rödven, stormåra, teveronika, hundäxing och knylhavre.

I nordöstra delen ligger ett stort röse. Det är dock troligen av senare datum.



Fig. 6. Rödklöver

58. Blandskog av ris-gräs-typ

Blandskog av tall, ek, asp och oxel. Skogen har ett tätt buskskikt av olika lövuppslag. Ordinär skogsflora med örnbräken, kruståtel och blåbär. Ställvis växer täta mattor av liljekonvalj. Närheten till bebyggelsen präglar floran med inslag av bland annat fingerborgsblomma och skelört.

En stig löper genom skogen.

4.2 Sammanfattande värdeomdöme

Det inventerade området skogar präglas av en hög grad av mänsklig påverkan i form av rationellt skogsbruk. Det innebär att få av områdets skogar har någon högre ålder och att åtgärder i form av röjning, gallring och slutavverkning har vidtagits i nästan alla skogsbestånd.

Område 3 och 8 är två av inventeringsområdets äldre barrskogar. De har ett högt värde främst som strövvänlig friluftsskog. Det torra läget gör att buskskiktet inte är så tätt. Rikligt med blåbärsris. Och blåbär!! Skogarna är belägna längs en av områdets markerade höjdryggar. I område 3 finns även rester av ett torp (Kruslockstorpet). Miljön är ganska intakt med bland annat åkrar, torpgrund, källare, stenmurar och odlingsrösen. Torpmiljön bedöms ha ett högt kulturhistoriskt värde.

Område 4 är områdets enda kärr. Kärrret är litet men av mycket stor betydelse för områdets växt- och djurliv. Kärrret bör lämnas orört.

Områdena 11, 13, 18, 22, 34, 50 och 51 består av relativt unga ekskogar med inte särskilt höga naturvärden. Ibland har de en lundartad karaktär, vilket troligen speglar deras historia som betes- och slåttermarker. Flera av skogarna är ganska fuktiga. Skogarna kan på sikt och om de lämnas orörda bli både viktiga biotoper för områdets växt- och djurliv och trevliga miljöer för friluftslivet.

Område 30 är värdefullt främst ur kulturhistorisk synvinkel. Skogen innehåller flera kulturspår efter ett gammalt båtmanstorp som tillhört Kläckeberga. De två ekarna är mycket imponerande och behöver friställas ytterligare för att bli ännu äldre. Hålvägen, spår av bebyggelsen, stenmuren m.m. bör också bevaras vid en kommande skötsel av området. Den en gång rätt mäktiga gravhögen i söder har skadats och dess värde är nu ganska lågt. En utgrävning och restaurering kunde vara en möjlig åtgärd.

Fina dubbelmurar finns i område 35 och 52. De härrör från laga skiftet och är anlagda i mitten av 1800-talet. Murarna bör bevaras så långt möjligt.

Enstaka fynd av förhistoriska föremål har gjorts i område 37, 41, 44, 46 och 49. Flertalet fynd härstammar från kortvariga bosättningar under jägarstenåldern. Fynden består bland annat av mikrospon av flinta och slagen flinta och porfyr.

Område 39 är en äldre blandskog opåverkad av skogsbruk med torrträd och aspar med bohål. Skyddsvärd biotop som bör lämnas orörd för att bevara och utveckla sina naturvärden.

Område 44 och 45 är en av Krafslösa äldre åkrar på utmarken. Åkern finns belagd första gången år 1831. Omges av en relativt välbehållen dubbelmur. Muren är uppförd efter skiftet av utmarken, d.v.s. ungefär vid mitten av 1800-talet.

Område 48, 56 och 57 är några gamla åkrar invid Vimpeltorpet som omges av mycket fina dubbelmurar. Murarna är mäktiga och bör bevaras så långt möjligt.

Område 56 innehåller en fast fornlämning utan synlig begränsning. Av arkeologer undersökt område där fynden dateras till ca 7 000 f.Kr. Vid undersökningen framkom sex anläggningar

och ett stort antal fynd (478 st). Anläggningarna utgjordes av en härd, två stolphål, två sotfläckar och en mörkfärgning. Fynden bestod främst av slagen flinta, men även av kvarts och porfyr, och utgjordes till största delen av avslag och avfall från redskapstillverkning och enstaka skrapor och knivar.

5. Källor

- Dörby Hembygdsförening. 1978. *By och bygd i Dörby-Kläckeberga*. Karlshamn.
- Fredriksson, L. 2005. Muntliga uppgifter (ang. torpen).
- Källström, M. 1993. *Rapport över arkeologisk utredning etapp I vid området kring Vimpeltorpet, Kläckeberga sn och Kalmar stad, Kalmar kn och län, Småland*. Kalmar läns museum
- Källström, M. 1993. *Arkeologisk utredning etapp II. Området kring Vimpeltorpet, Kläckeberga sn, Kalmar kn, Småland*. Rapport 1993:3. Kalmar läns museum.
- Lantmäterikontoret i Kalmar. *Laga skifte å utägorna, Krafslösa (1827-28)*. Akt 52, Kläckeberga socken.
- Lantmäterikontoret i Kalmar. *Karta, Kläckeberga (1694)*. Akt 4, Kläckeberga socken.
- Lantmäterikontoret i Kalmar. *Storskifte, Kläckeberga (1808)*. Akt 35, Kläckeberga socken.
- Nordiska Ministerrådet. 1998. Vegetationstyper i Norden. TemaNord 1998:510.
- Olsson, G. 2005. Muntliga uppgifter (ang. Kruslocktorpet).
- Ring, C., Molander, Ö. & Engman, F. 2001. *Kulturmiljöanalys över Norra Kalmar och Rinkabyholm*. Kalmar läns museum. Rapport 2001